

Προλεγόμενα - Ευχαριστίες

Ο συλλογικός αυτός τόμος έχει διπλή εστίαση. Από τη μία μεριά, στρέφεται με εθνογραφική διάθεση στο ευρύ πεδίο της μουσικοτροπίας στην Ελλάδα του 21ου αιώνα. Αναδεικνύει την πολυμορφία και την πολυσημία ως αναπόσπαστες συνιστώσες του και ανιχνεύει κάποιες από τις ποικίλες συλλογικότητες και υποκειμενικότητες, κυκλοφορίες σωμάτων και οικονομίες συναισθημάτων που συγκροτούνται σε αυτό, μέσα και γύρω από αυτό, δοκιμάζοντας παράλληλα την αναλυτική αξία που μπορεί να έχει η έννοια της «κοινότητας» στα συγκείμενα της ευρείας ρευστότητάς της στον σύγχρονο δημόσιο αλλά και ακαδημαϊκό λόγο. Από την άλλη, στρέφεται στην ίδια τη μουσική εθνογραφική έρευνα, ρωτώντας τι κινητοποιεί τους σημερινούς εθνογράφους της μουσικής, ποια μουσικά είδη προκαλούν το ενδιαφέρον τους, ποια ζητήματα, προσεγγίσεις και εργαλεία –ποιες εν τέλει «νέες» μουσικές οντολογίες και επιστημολογίες– προκρίνουν στην έρευνά τους.

Είναι λοιπόν ένας τόμος τόσο για τις μουσικές «κοινότητες» και τις υποκειμενικότητες που σχετίζονται πολλαπλώς μαζί τους –στη θεσμική ή άτυπη, συγκινησιακή ή αφηγηματική, τοπική, υπερτοπική ή διατοπική εκδοχή τους– όσο και για την ίδια την εθνογραφική/ερευνητική «κοινότητα» της μουσικής στην Ελλάδα. Και στα δύο διανοιγόμενα πεδία ζητούμενο αποτελούν η ανάδειξη των συγκρουσιακών, πολυφωνικών και δυναμικών διαστάσεων των «κοινοτήτων» αυτών, της εσωτερικής διαφορετικότητάς τους και του τρόπου αναπαραγωγής της, καθώς και των συνθηκών που επιτρέπουν τη «συναρμογή» τους ή την απώλεια αυτής, και η απεμπλοκή από την όποια δεδομένη «αυθεντία» ή «υπεραξία» αυτών.

Η ιδέα για το βιβλίο γεννήθηκε από την επιθυμία μας να συνεισφέρουμε, με αφετηρία τη μουσική, στην ελληνόγλωσση συζήτηση που αναπτύσσεται σήμερα στο πλαίσιο της ευρύτερης κοινωνικής και πολιτισμικής θεωρίας γύρω από τις τροπικότητες και διανοητότητες που κινητοποιούν τα υποκείμενα σε «από κοινού» κοινωνική και πολιτισμική δράση. Αποτελεί κοινή μας πεποίθηση ότι πολιτισμικές πρακτικές, όπως η μουσική, που εμπεδώνουν έντονα στοιχεία συμμετοχικότητας και επιτελεστικότητας, αποτελούν πρόσφορο πεδίο για τη μελέτη τέτοιων ζητημάτων. Μια τέτοια συζήτηση δεν μπορεί παρά να θεμελιωθεί μα-

κρία από κατατάξεις, και κάθε λογής περιχαρακώσεις, και να ενοικήσει στα όρια και στα πολλαπλά σημεία διεπαφής μεταξύ των επιστημονικών κλάδων, από τα πιο διερωτητικά και αρνητικά έως τα πιο θετικά και καταφατικά. Στις σελίδες που ακολουθούν διασταυρώνονται γόνιμα οι μεθοδολογικοί και θεωρητικοί προσανατολισμοί της ανθρωπολογίας, της (εθνο)μουσικολογίας, των σπουδών δημοφιλούς μουσικής, των πολιτισμικών σπουδών και της ιστορίας. Με όρους «κοινότητας», το βιβλίο αποσκοπεί στην ανίχνευση και τη δοκιμή των ορίων, των ταυτίσεων και των αποταυτίσεων εντός του ευρέος πεδίου των μουσικών σπουδών, οικοδομώντας έναν γόνιμο χώρο διαλόγου και ανταλλαγών.

Πίσω από τη διανοητική ιστορία του εγχειρήματός μας κρύβεται όμως και μια πιο προσωπική, που μπορεί να έχει τις απαρχές της σε ένα σχετικά μακρινό πια κοινό ακαδημαϊκό παρελθόν, αλλά θεμελιώθηκε ουσιαστικά στην ανάγκη για υπέρβαση της διανοητικής μοναξιάς, για δημιουργία συνθηκών «από κοινού» δράσης, για συν-κίνηση που πηγάζει από το μοίρασμα ως παρηγορητική αλλά και δημιουργική συνδιαλλαγή με το θραυσματοποιημένο τοπίο της ελληνικής ακαδημαϊκής ζωής. Από την πορεία αυτής της επίμονης και απαιτητικής «από κοινού» συνθήκης συγγραφής και επιμέλειας βγαίνουμε σαφώς ιδιαίτερα α ωφελημένες, αλλά και εξαιρετικά χαρούμενες.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλουμε στις συναδέλφισσες και τους συναδέλφους συγγραφείς του τόμου που αγκάλιασαν την ιδέα μας και ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μας με περισσή συνέπεια και ενθουσιασμό. Το ότι ο τόμος αυτός από μια εμμενή σκέψη κατάφερε τελικά να γίνει μια απτή πραγματικότητα το οφείλουμε στους συνεργάτες των εκδόσεων Πεδίο που από την αρχή ενστερνίστηκαν το όραμά μας με θέρμη και αποφασιστικότητα. Οι προβληματισμοί και οι ιδέες που διατρέχουν το σκεπτικό του τόμου, αλλά και την εισαγωγή ειδικότερα, είναι βεβαίως το αποτέλεσμα ωρίμανσης μέσα από εποικοδομητικές συζητήσεις και δημιουργικές ανταλλαγές, που εκτυλίσσονται σε βάθος χρόνου με συναδέλφους/συναδέλφισσες και συνοδοιπόρους στον ακαδημαϊκό χώρο, αλλά και στις αίθουσες με τις φοιτήτριες και τους φοιτητές μας. Είναι αυτά τα δύσκολα ερωτήματα που μόνο σε συνθήκες «από κοινού» βρίσκουν πεδίο ανάδυσης και που, εν τέλει, διανοίγουν νέους ορίζοντες σκέψης και δημιουργίας. Σας ευχαριστούμε θερμά όλους και όλες.

Πίσω και πέρα από τις τροπικότητες αυτού του «από κοινού» εγχειρήματος κρύβονται όμως και για τις δυο μας η απέραντη αγάπη και ευγνωμοσύνη μας γι' αυτούς που μας στερήθηκαν περισσότερο: τον Γιάννη και τη Φιλία. Ο τόμος είναι αφιερωμένος λοιπόν σε εκείνους, με την ελπίδα να μάθουν όχι απαραίτητα να απαντούν αλλά να διανοίγονται σε ερωτήματα σε «από κοινού» συνθήκες.

Ιούνιος 2020

Σίσσυ Θεοδοσίου και Ελένη Καλλιμπούλου